GAZETA GMINNA

Organ urzędowy Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie

Nr. 1. 455378 21 Luty 1937. Rok I.

OD REDAKCJI

Od dłuższego czasu odczuwało się brak żywszego kontaktu pomiędzy Zarządem Gminy Wyznaniowej a ludnością żydowską Krakowa. Postanowił temu zaradzić Tymcz. Zarząd Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie przez wydawanie Gazety Gminnej. Celem tej Gazety będzie wszechstronne informowanie ludności żydowskiej o wszelkich pracach, przedsięwziętych czy też zamierzonych przez Zarząd Gminy Wyznaniowej. Niewątpliwie inicjatywa wydawania własnego organu, z którymby każdy członek Gminy znalazł urzędowe informacje związane z bieżącymi wydarzeniami i problemami spotka się z przychylnym przyjęciem całego naszego społeczeństwa.

Do Ludności Żydowskiej m. Krakowa!

Obecny Tymcz. Zarząd Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie objął agendy w czasie bardzo ciężkim dla Żydostwa. Z jednej strony panujący wszechwładnie kryzys gospodarczy, z drugiej zaś strony panoszący się antysemityzm powodują coraz to bardziej postępującą biedotę mas żydowskich, które siłą rzeczy muszą stać się ciężarem opieki społecznej. Z dniem 1 stycznia 1937 została do krakowskiej Gminy Wyznaniowej włączona dotychczasowa odrębna Gmina Wyznaniowa Żydowska w Podgórzu wraz z okolicznymi miejscowościami, gdzie mieszka najwięcej biednej ludności żydowskiej.

W tym stanie rzeczy obecny Zarząd Gminy wytęża wszelkie siły, ażeby sprostać temu wielkiemu a piekącemu zadaniu. Praca na tym odcinku jest tem trudniejsza, ile, że właśnie z dniem 1 stycznia b. r. weszła w życie ustawa o uboju rytualnym, która poza całym szeregiem komplikacii w przedmiocie zaopatrywania ludności żydowskiej w mięso koszerne spowoduje bardzo znaczny ubytek w dochodach Gminy wynoszący przypuszczalnie około 100.000 zł. rocznie.

Obecny Zarząd przeprowadza reorganizację w najważniejszych działach gospodarki gminnej, w szczególności w dziale opieki społecznej, w dziale szpitala żydowskiego, łaźni i cmentarza, a równocześnie przygotowuje materiały dla wyborów do Rady Gminy wyznaniowej żydowskiej.

Dewizą obecnego Zarządu jest jaknajbardziej ekonomiczna gospodarka funduszami gminy, przy równoczesnym niezbędnym podwyższeniu kwot przeznaczonych na cele opieki społecznej. W działalności swojej Zarząd kieruje się jedynie troską o dobro ogółu i ujmuje każde zagadnienie tylko tak, jak tego wymaga sprawiedliwość i słuszność sprawy. 478

W tych trudnych zadaniach, które Gmina ma do spełnienia Zarząd będzie musiał skupić wszystkie swoje siły, ażeby spełnić swe obowiązki; zwraca się jednak do ogółu ludności żydowskiej z apelem o poparcie w przekonaniu, że tylko w ten sposób będzie można rozwiązać jaknajbardziej palące problemy!

Połączenie Gmin wyznaniowych żydowskich w Krakowie i Podgórzu

Ministerstwo W. R. i O. P. decyzją z dnia 14 listopada 1936 r. Ur. V. -4520/1936 zarządziło połączenie Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie i Gminy wyznaniowej żydowskiej w Podgórzu w jedną wielką gminę pod nazwą „Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie“ z siedzibą organów zarządzających Gminy w Krakowie.

Do nowo utworzonej Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie należy ludność żydowska zamieszkała na terenie Gminy miasta Krakowa, oraz w następujących gminach powiatu krakowskiego: Skawina, Prokocim, Wola Duchacka, Bronowice Małe, Borek Fałęcki, Czernichów, Liszki, Mogiła, Piaski Wielkie, Prądnik Czerwony, Radziszów, Ruszcza, Świątniki Górne, Tyniec, Zabierzów i Zielonki.

Jednocześnie Ministerstwo W. R. i O. P. wyłączyło ludność żydowską, zamieszkałą w gromadach Przewóz i Rybitwy, należących do Gminy zbiorowej „Bieżanów“ powiatu krakowskiego z dotychczasowej Gminy wyznaniowej żydowskiej w Podgórzu i przyłączyło ją do Gminy wyznaniowej żydowskiej w Wieliczce, a natomiast Żydów zamieszkałych w gromadach Ochojno i Rzeszotary, należących do Gminy zbiorowej „Świątniki Górne“ powiatu krakowskiego wyłączyło z Gminy wyznaniowej żydowskiej w Wieliczce i przyłączyło ich do nowoutworzonej „Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie“.

Wreszcie ludność żydowską zamieszkałą w gromadzie Radziszów, oraz na obszarze dawnej jednostkowej Gminy Jurczyce, wchodzącej obecnie w skład gromady Gołuchowice, należącej do gminy zbiorowej „Radziszów“ powiatu krakowskiego Ministerstwo W. R. i O. P. wyłączyło z gminy wyznaniowej żydowskiej w Myślenicach i przyłączyło do Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie.

W związku z połączeniem wyżej wymienionych gmin wyznaniowych żydowskich i utworzeniem jednej Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie, Pan Wojewoda Krakowski, reskryptem z dnia 4. 12. 1936 r. Nr. Sp. W. VII-d-4-1-36 rozwiązał Radę wyznaniową i dotychczasowy Zarząd Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie oraz Tymczasowy Zarząd Gminy wyznaniowej żydowskiej w Podgórzu, a w ich miejsce powołał Tymczasowy Zarząd dla nowoutworzonej Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie w następującym składzie: Dr. Rafał Landau, jako przewodniczący, Feiwel Stempel i Dr. Ludwik Schermant, jako zastępcy przewodniczącego, oraz jako członkowie: Dr. Leon Fischlowitz, Dawid Landau, Samuel Spira, Jakub Goldschmied, Inż. Henryk Taubmann, Benjamin Geizhals, Dawid Kurzmann, Dawid Herzig, Zygmunt Aleksandrowicz, Dr. Dawid Bulwa, Dr. Ignacy Schwarzbart, Dr. Ludwik Freundlich, Inż. Akiwa Buchner, Abraham Traub, Dr. Michał Grünspan, Mojżesz Scharf, Marek Bieberstein.

W skład Zarządu wchodzi ponadto z urzędu jako wirylista podrabin Samuel Kornitzer pełniący czasowo obowiązki rabina w Krakowie.

Sprawozdanie z posiedzeń Zarządu

Pierwsze posiedzenie Tymczasowego Zarządu odbyło się w dniu 27 grudnia 1936 r. pod przewodnictwem Prez. Dra Rafała Landaua. Na wstępie przewodniczący odczytał pismo rezygnacyjne Dra Leona Fischlowitza usprawiedliwiającego swój krok chorobą, która mu nie pozwala brać udziału w pracach Zarządu. Ponadto rezygnacje nadesłali pp. Zygmunt Aleksandrowicz, Dr. Dawid Bulwa i Dr. Ignacy Schwarzbart. Rezygnacje te podał przewodniczący Zarządu do wiadomości Władzy Nadzorczej.

Przed porządkiem dziennym posiedzenia wiceprez. Stempel złożył imieniem ugrupowań ortodoksyjnych reprezentowanych w Zarządzie oświadczenie, że ortodoksja uważa liczbę swych przedstawicieli za zbyt szczupłą w porównaniu z ilością mandatów w poprzednim Zarządzie, poczem zaapelował o niemajoryzowanie obecnych przedstawicieli ortodoksji w Zarządzie.

Imieniem ludności żydowskiej zamieszkałej w okręgu dawnej Gminy wyznaniowej żydowskiej w Podgórzu inż. Henryk Taubman oświadczył, że Żydzi podgórscy nie starali się bynajmniej o połączenie z gminą krakowską, — przeciwnie byli raczej za utrzymaniem odrębności gminy żydowskiej w Podgórzu, że jednak skoro połączenie nastąpiło gotowi są gorliwie i szczerze współpracować, domagają się jednak równomiernego traktowania ich na terenie działalności gminy żydowskiej tak, aby Żydzi podgórscy nie odczuwali połączenia obu gmin jako krzywdy.

Następnie dłuższe przemówienie wygłosił wiceprezes Dr. Schermant, który przede wszystkim wskazał na olbrzymie zadania, jakie czekają obecny Zarząd w obliczu ciężkiej zimy, jeśli się weźmie pod uwagę coraz więcej postępującą pauperyzację ludności. Prócz kwestii pomocy dla ludności społeczeństwo żydowskie i Zarząd muszą otoczyć troskliwą opieką i szpital żydowski. W tym stanie rzeczy — zdaniem Dra Schermanta — nie wolno rozpatrywać jakichkolwiek zagadnień pod kątem widzenia tej czy owej partii, względnie ugrupowania. Jedynym kryterium winno być dobro ogółu i przede wszystkim to mając na uwadze

mówca gorąco wezwał wszystkich członków Zarządu, do wytężonej i harmonijnej współpracy. R. Goldschmied, Spira i Geizhals wzywali do szczerej i gorliwej współpracy wszystkich członków Zarządu, poczem zabrał głos Dr. Freundlich, na wniosek którego uchwalono jednogłośnie następującą deklarację: „Zebrani na posiedzeniu w dniu 27 grudnia 1936 r. członkowie Tymczasowego Zarządu Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie, stwierdzają najsamprzód niezłomną swą wolę służenia wielkości Państwa polskiego.

Wyrażają pewność, iż wsparci na zaufaniu Władz państwowych i ludności żydowskiej podołają zasadniczemu swemu zadaniu t. j. materialnemu i duchowemu podniesieniu ludności żydowskiej w Krakowie. Z troską **przy tym najgłębszą spoglądają na ciężkie położenie** ludności żydowskiej narażonej na nieobliczalne napaści nieodpowiedzialnych czynników.

Jednakże i świetlana przeszłość ludu żydowskiego w Państwie Polskim i wśród narodu polskiego, jak i niemniej pełne głębokiej powagi i sprawiedliwości oświadczenia Rządu Polskiego, pozwalają nam mieć uzasadnioną pewność ciągłej poprawy losu społeczności żydowskiej. W tej myśli przystępujemy do pracy na trudnym naszym odcinku pełni nadziei i wiary w przyszłość".

Uchwałę tę, podano do wiadomości Prezydium m. Krakowa oraz Panu Wojewodzie Krakowskiemu.

Następnie omawiano sprawę uboju rytualnego. Wiceprezes Stempel przedstawił znaczenie ustawy o uboju rytualnym i jej ujemne konsekwencje dla ludności żydowskiej pod względem zaopatrzenia w mięso koszerne, którego kontyngent pokrywa zaledwie w drobnej części normalne zapotrzebowanie. Fatalne będą również następstwa tej ustawy dla finansów Gminy wyznaniowej żydowskiej, gdyż jej dochody z uboju rytualnego znacznie spadły.

Ze względu na spodziewaną podwyżkę cen mięsa koszernego r. Dawid Landau zaproponował, by Gmina żydowska prowadziła we własnym zarządzie sprzedaż taniego mięsa przeznaczonego dla ubogiej ludności, która nie będzie w stanie kupować mięsa po zwyczajnej cenie rynkowej.

Sprawę tę przekazano komisji religijnej, celem zastanowienia się nad możliwością zorganizowania przez Gminę żydowską, sprzedaży taniego mięsa.

W sprawie prowizorium budżetowego na czas od 1. I. do 28. lutego 1937, w ramach budżetu na r. 1936 zabrał głos imieniem grupy członków Zarządu r. Dr. Freundlich, który oświadczył, że zdając sobie sprawę z nędzy, głodu, mrozu, bezdomności i chorób, jakie panują na ulicy żydowskiej, mimo, że ma poważne zastrzeżenia co do zeszłorocznego budżetu i mimo, że domagać się będzie redukcji budżetu na r. 1937, to jednak ze względu na to, że bez uchwały budżetowej gospodarować nie można, głosować będzie za proponowanym prowizorium. Przedstawione prowizorium zostało uchwalone.

R. Inż. Taubman postawił wniosek poparty przez wiceprezesa Dra Schermanta i r. Spirę, aby udzielić pożyczki 2.000 zł. — na wykupno świadectw przemysłowych dla drobnych kupców i rękodzielników. — Uchwalono również kwotę 1.000 zł. przeznaczoną na zapłatę czesnego dla ubogich akademików żydowskich.

—:0:—

Następne posiedzenie Zarządu odbyło się w dniu 6 stycznia 1937 r. Przed porządkiem dziennym, wiceprezes Stempel, poświęcił wspomnienie pośmiertne długoletniemu i wielce zasłużonemu dyrektorowi i prymariuszowi oddziału dziecięcego, szpitala żydowskiego błp. Drowi Janowi Landauowi. Obecni przez powstanie uczcili pamięć Zmarłego.

Ze spraw będących na porządku dziennym załatwiono najpierw sprawę wyboru i ukonstytuowania komisji.

Przewodniczącym komisji skarbowo - budżetowej został Prez. Dr. Rafał Landau, a Dr. Ludwik Freundlich zastępcą przewodniczącego.

Komisja cmentarna:
Wiceprezes Dr. Ludwik Schermant — przewodniczący, i wiceprezes Feiwel Stempel — zastępca przewodniczącego.

Komisja religijna:
Prez. Dr. Rafał Landau — przewodniczący, r. Dawid Landau i r. Dawid Kurzmann zostali zastępcami przewodniczącego.

W toku obrad rozwinęła się ożywiona dyskusja w czasie której zabrał głos r. Samuel Spira, który oświadczył, że obecnie po połączeniu gmin wyznaniowych żydowskich w Krakowie i Podgórzu, najważniejszą troską są biedni. Zarząd musi ująć całkowitą akcję pomocy dla biednych w swoje ręce. Mowca przytacza przykłady z Biblii i Talmudu, gdzie w pierwszym rzędzie nakazuje się opiekę nad biednymi. Zarząd musi zjednoczyć we wspólnym wysiłku całą energię dla zwalczenia klęski, jaką jest nędza wśród ludności żydowskiej. W końcu mowca wyraził nadzieję, że Gmina żydowska w miarę swych sił podoła trudnemu obowiązkowi. W tym samym duchu przemawiali również r. Bieberstein, Goldschmied i inni.

Przewodniczącym komisji Opieki Społecznej został prez. Dr. Rafał Landau, zaś zastępcami przewodniczącego r. Inż. Akiwa Buchner i r. Dawid Landau.

Przewodniczącym komisji szpitalnej został prez. Dr. Landau, zastępcami przewodniczącego wiceprez. Dr. Schermant i wiceprez. Stempel.

Komisja prawno-administracyjna:
Wiceprez. Dr. Schermant — przewodniczący, r. Dr. Michał Grünspan — zastępca przewodniczącego.

Komisja rewizyjna:
r. Inż. Henryk Taubmann — przewodniczący,

W toku obrad omawiano również sprawę ograniczeń wprowadzonych ustawą o uboju rytualnym, jak i inne sprawy bieżące. — R. Inż. A. Buchner poruszył sprawę żebractwa, a specjalnie żebraków grupujących się w pobliżu cmentarza żydowskiego. Sprawę tę przekazano komisji cmentarnej.

Przejęcie agend

W dniu 7. stycznia 1937 r. nastąpiło w obecności delegata Zarządu Miejskiego m. Krakowa p. Radcy Józefa Hollego, przejęcie majątku i agend zlikwidowanej Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Podgórzu przez nowoutworzony Tymcz. Zarząd Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie, jak również odebranie funkcji urzędowych i majątku od dotychczasowego Zarządu Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie przez Tymcz. Zarząd tej Gminy. — W ten sposób dokonano faktycznego połączenia obu gmin wyznaniowych żydowskich, przy czym cały personal administracyjny i wyznaniowy zlikwidowanej Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Podgórzu przeszedł na etat Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie.

Z owych czynności urzędowych sporządzono protokoły zdawczo - odbiorcze, które przedłożono Władzy Nadzorczej do wiadomości.

Opieka społeczna

Kwestia opieki społecznej nad ubogą ludnością miasta Krakowa na terenie Gminy Żydowskiej rozwiązywana była dotąd drogą udzielania miesięcznych, okresowych i doraźnych wsparć oraz przez przyznawanie bezpłatnych lekarstw na podstawie recept.

Natomiast od chwili włączenia do Gminy Krakowskiej Gminy Podgórskiej, obejmującej bardzo pokaźną cyfrę ludzi potrzebujących pomocy, zwłaszcza w porze zimowej, sytuacja znacznie się pogorszyła, co łącznie z zaprowadzoną równocześnie akcją pomocy zimowej wywołało konieczność reorganizacji oraz sporządzenia nowej rejestracji wszystkich pozbawionych pracy i potrzebujących stałej pomocy.

Sekcja Opieki Społecznej w ten sposób przeprowadza selekcję potrzebujących pomocy:

Kategoria I. to wszyscy ci, którzy zdani są na stałą pomoc miesięczną w wysokości od zł. 5.— do 20.— zależnie od ilości osób w rodzinie, dla których poza tym należy starać się o pracę wzgl. o stworzenie im skromnej egzystencji drogą jednorazowego większego wsparcia ew. poprzez pożyczkę Gemilat Chasudim

Kategoria II — najpoważniejsza, bo składająca się z ludzi ongiś zamożnych, a obecnie zupełnie podupadłych i wstydzących się nachodzić o wsparcia, wymaga innego podejścia i odpowiedniej pomocy.

Kategoria III — to ludzie młodzi, od dłuższego okresu czasu pozbawieni pracy, a wskutek apatii niestarający się już o pracę, zdający się w zupełności na doraźne wsparcia. Na tę kategorię składają się przeważnie zawodowi żebracy, element małowartościowy, napływający w znacznej mierze z peryferyj, których doraźne małe wsparcia tylko chwilowo ratują. Ten element spotykamy stale, codziennie w biurach i korytarzach Gminy. Tę kategorię biednych należałoby umieścić przy pracach ziemnych lub budowlanych, w związku z czem podejmie Gmina odpowiednią akcję z nastaniem wiosny. Niechętnych do pracy wskazanej przez Opiekę Społeczną wykreśli Gmina z listy wsparć doraźnych.

Opieka Społeczna winna działać w pierwszym rzędzie wychowawczo, a w szczególności roztaczać pieczę nad ludźmi jeszcze niezdemoralizowanymi, by uchronić ich od popadania w chroniczne żebractwo, a to przez stworzenie im skromnych możliwości egzystencji, wzgl. przez skierowywanie ich do pracy. Specjalną opiekę roztoczyć należy nad ludźmi niezdolnymi do pracy, a więc starymi, chorymi i wzbraniającymi się żebrać.

Opieka Społeczna przystępuje obecnie do gruntownej reorganizacji pracy, a więc przede wszystkim przez przeniesienie dotychczasowego bardzo szczupłego i nie nadającego się do powyższej działalności biura do obszernej sali na parterze, w której mieściła się dotąd herbaciarnia. Następnie podzieli się prace administracyjne na odpowiednie resorty, przez co usprawniony zostanie wybitnie sposób załatwiania stron, zalegających dotąd korytarze i uniemożliwiających tym samym pracę poszczególnym urzędnikom, przez gwałtowne i dość często brutalne zachowywanie się wobec słabszych i starych ludzi, których nie dopuszczano do załatwienia.

Odnośne resorty wykonywane będą przez urzędników, którzy dbać będą o szybkie i sumienne załatwianie podań, a przewodniczacy danej Sekcji urzędujący codziennie przez 2 godziny rozpatrywać będzie bolączki każdego biedaka, by zapoznać się z jego sytuacją i krótką drogą nieść mu ulgę.

Obecna Komisja Opieki Społecznej podjęła intenzywną akcję węglową. To też udało się zebrać wśród obywateli odpowiednią kwotę, umożliwiającą zakup 30 wagonów węgla, które rozdano przez specjalnie stworzoną Komisję Obywatelską i opiekunów społecznych.

Komitet Pomocy Zimowej uruchomił równocześnie w budynku Gminy bezpłatne obiady dla najbiedniejszych, pozbawionych pracy rodzin i rozdaje codziennie obiady 250-tu biednym oraz utrzymuje herbaciarnię, dając bezpłatnie podwieczorki składające się z chleba i herbaty.

Błp. Dr. Jan Landau

Zmarły 28. XII. 1936 r. bł. p. Dr. Jan Landau, urodził się w Krakowie 1871 roku. W Krakowie też ukończył gimnazjum i Uniwersytet otrzymując w r. 1894 dyplom dra medycyny. Po studiach specjalnych w dziedzinie chorób dzieci w Berlinie i Wiedniu, gdzie był asystentem u prof. Wederhofera, obejmuje w r. 1897 stanowisko prymariusza na oddziele chorób dzieci w szpitalu żydowskim w Krakowie. Podczas wojny pracuje w akcji opiekuńczej nad uchodźcami i bierze żywy udział w organizowaniu opieki nad niemowlętami. Od roku 1920 do 1924 pracuje jako pediatra w ambulatorium Joint w Krakowie, a w r. 1925 po ponownym uruchomieniu szpitala żydowskiego zostaje dyrektorem tegoż szpitala, pracując z oddaniem na tym stanowisku, aż do końca życia.

Błp. Dr. Landau pracując z poświęceniem w dziedzinie lekarskiej i społecznej znajdywał i czas dla pracy naukowej, ogłaszając kilka prac w dziedzinie pediatrii oraz liczne artykuły z zakresu medycyny społecznej. — Długie lata zasiadał w Zarządzie Izby Lekarskiej, w Związku Lekarzy R. P. i Tow. Lekarskiego. Dziedziną jednak której poświęcił się z największym oddaniem i umiłowaniem była praca społeczna i humanitarna. Można powiedzieć, że przez dziesiątki lat był Dr. Landau spiritus movens tej pracy na terenie Krakowa wśród społeczności żydowskiej. Towarzystwo Ochrony Zdrowia ludności żydowskiej w Polsce („TOZ"), Towarzystwo Opieki nad Sierotami i „Nadzieja", którą doprowadził od najwcześniejszych zaczątków do pełni rozkwitu, oto trzy instytucje, które Jego współpracy i przewodnictwu zawdzięczają niesłychanie wiele. Im poświęcił swoje życie, pracując gorliwie i owocnie, wyciskając na niej piętno swego charakteru, piętno żelaznej wytrwałości i silnej woli. Propagował ideę pół sanatoriów, dzięki czemu powstała pod Jego kierownictwem w ramach TOZu leżalnia na Woli Duchackiej, propagował ideę kolonii letnich dla dzieci, co znalazło wyraz w uruchomieniu przez „Nadzieję" kolonii w Rytrze, propagując wreszcie ideę półkolonii dla najszerszych warstw niezamożnych ludzi, (półkolonie Tow. Opieki nad sierotami i TOZu) osiągnął niepomiernie zwielokrotnienie wydatności pracy nad podniesieniem zdrowotności i stanu dożywienia dzieci najuboższych. Liczba niezamożnych dzieci krakowskich, korzystających z półkolonii szła rocznie w tysiące.

W pracy swej nie dążył błp. Dr. Landau nigdy do efektownych rekordów, lecz był zwolennikiem ostrożnego umiaru i stopniowego wzrostu instytucji. Zaznaczyć należy również, że uznanie jakie żywiły Władze i czynniki urzędowe dla działalności błp. Dra Landaua udawało mu się wielokrotnie wykorzystać dla dobra instytucji w których pracował.

Jego działalność społeczna nie ograniczyła się tylko do Krakowa. Jako członek Zarządu Głównego Centosu (Centralnego Towarzystwa Opieki nad Sierotami) i TOZu, jeździł często do Warszawy, gdzie inicjatywa Jego cieszyła się dużym uznaniem. Uznanie to znalazł także u Rządu Rzeczypospolitej, który w roku 1934 odznaczył Go Krzyżem Kawalerskim „Polonia Restituta".

Dr. Landau najbardziej jednak umiłował swoją pracę szpitalną. Objąwszy ją, szukał ciągle dla niej dróg dalszego rozwoju, mimo rosnących coraz bardziej trudności ekonomicznych. Równocześnie zarówno, jako Dyrektor jak i prymariusz odznaczał się niezwykłym poczuciem obowiązku. Rozbudowa szpitala w czasie 12-letniej pracy, uruchomienie nowych oddziałów, stworzenie w ramach szpitala szkoły pielęgniarek, jako ważnego czynnika w utrzymaniu na poziomie opieki nad chorymi w szpitalu i poza nim, wreszcie założenie Towarzystwa Przyjaciół Szpitala Żydowskiego, które wydatnio przyczynia się do zmniejszenia trudności materialnych zakładu — oto w zarysie główne etapy pracy Jana Landaua na tej placówce. Na tym też posterunku, w czasie urzędowania dosięgnął Zmarłego przed paru miesiącami tragiczny przypadek, który przerwał przedwcześnie nić Jego pracowitego żywota. — Gdyby żył, mógłby o sobie powiedzieć „Non omnis moriar", gdyż szlachetne Jego dzieła przetrwają długo poza Jego grób, a pamięć po nim będzie trwała i dobra.

KRONIKA.

Sprawa uboju rytualnego

Sytuacja na rynku mięsnym wywołana ustawą o uboju rytualnym jest — mimo upływu 6-tygodni — niewyjaśniona. Wpływa na to kilka czynników: 1) system koncesyjny, 2) ograniczony kontyngent, 3) sprawa sprzedaży tylnych części mięsa i 4) sprzedaż mięsa z bydła strefnionego podczas uboju. Przejdźmy te zagadnienia po kolei: 1) Koncesji udziela Urząd Wojewódzki na podstawie wniosku Władz Administracyjnych I instancji; poza wymogami ustawowymi (fachowość, niekaralność i inne) uzależnia się wydanie koncesji od zatwierdzenia miejsca sprzedaży, od samodzielnego uprawiania dotychczas rzemiosła rzeźniczego, od posiadania dotychczas klatki do przechowania mięsa w chłodni miejskiej — przy czym wdowy po rzeźnikach, choć posiadają wszystkie warunki i zatrudniają kierownika - specjalistę wykluczono od koncesji. Stosowanie tego systemu doprowadziło do zwinięcia dużej ilości miejsc sprzedaży koszernego mię-

sa, gdyż dotychczas ilość koncesjonariuszy wynosi około 55 osób, a 10 podań jest nie załatwionych. Rozmieszczenie miejsc sprzedaży mocno szwankuje, tak, że mieszkańcy całych dzielnic i dużych skupień muszą po zakup mięsa koszernego udawać się 2 do 3 kilometrów do koncesjonowanej jatki (naprzykład Zakrzówek, ul. Karmelicka i dalsze).

2) Ustalony kontyngent na okres 3 miesięcy t. j. styczeń, luty i marzec 1937, wynosi 630.000 kg. żywca t. j. 7000 kg. dziennie. Daje to produkcję mięsa 3.500 kg. Jeżeli odliczymy od tej sumy 12 proc. na strefnienie przy uboju, co wynosi 420 kg., pozostanie do konsumcji 3080 kg. mięsa przedniego i tylnego. Przyjmując, że w Krakowie 40.000 Żydów spożywa mięso z uboju rytualnego (przednie i tylne) wypada na jedną osobę i na jeden dzień 77 g. mięsa, co daje w stosunku rocznym 27 kg. 720 g. Jest to znaczne cofnięcie spożycia mięsa, gdyż w ostatnim pięcioleciu przeciętne spożycie mięsa w Krakowie wynosiło na głowę ludności blisko 60 kg. To też już w pierwszej dekadzie lutego, niektórzy rzeźnicy wyczerpali swój całomiesięczny kontyngent i nie pozostaje im nic innego, jak tylko trzymać sklepy zamknięte przez 2/3 miesiąca.

3, 4) Mięso z uboju rytualnego dopiero wtedy jest koszerne i nadaje się do konsumcji ludności żydowskiej, gdy jest wyżyłowane. W przedniej części mięsa wołowego i cielęcego naczynia krwionośne przebiegają powierzchownie, usunięcie ich nie przedstawia większych trudności technicznych i daje się uskutecznić bez naruszenia mięsa. Inaczej się to przedstawia przy częściach tylnych: ukrwienie jest intenzywniejsze, naczynia krwionośne przebiegają głęboko ukryte wśród dużych warstw tkanki tłuszczowej, którą przetykają swoimi licznymi odgałęzieniami, biegną wśród głębokich warstw mięsa tworząc wiele anastomoz (dodatkowych połączeń). Dokładne usunięcie tych naczyń wymaga kilku godzin czasu, wysoko wykwalifikowanego i uzdolnionego wykonawcy, a w rezultacie powoduje to ubytek 30 proc. i pokiereszowane mięso, częściowo nie nadające się do użytku domowego. A za tym praktycznie i na wielką skalę trybowanie tylnego mięsa jest prawie nie do wykonania. Co za tym należy zrobić z tym mięsem skoro hurtownie sprzedawać go nie wolno. Nasuwają się trzy możliwości:

a) sprzedaż nie trybowanego mięsa we własnych jatkach.

b) sprzedaż w tanich jatkach miejskich.

c) wywóz zagranicę.

a) Sprzedaż w własnych jatkach — zgodna z ustawą — natrafia na trudności ze strony Rabinatu, stojącego na straży przepisów w przedmiocie koszerności. Wątpliwości Rabinatu idą w tym kierunku, że gdy w tym samym sklepie sprzedawać się będzie mięso przednie i tylne, mogą się zdarzać zamiany ze strony sprzedającego, bądź przypadkowe, bądź też może nawet umyślne. (duża różnica ceny). Aby te zamiany wykluczyć, żąda Rabinat ustanowienia wierników, ludzi zaufanych i kwalifikowanych, aby czuwali nad sprzedażą. — Żądanie słuszne — lecz wprowadza dodatkowe obciążenie mięsa koszernego o około 15 gr. na 1 kg. Poza tym cena sprzedaży tego mięsa nieżyłowanego musi być niższa od kosztów własnych i to o tyle, aby stanowiła atrakcję i znalazła nabywcę, choć sprzedawana jest w dzielnicach o dużym skupieniu ortodoksyjnej ludności żydowskiej. W ten sposób rzeźnik rytualny zmuszony jest stosować dumpingowe ceny w stosunku do rzeźnika sprzedającego mięso z uboju nierytualnego. Wytworzyła się sytuacja taka, że gdy koszt produkcji jednego kg. mięsa wynosi około zł. 1,30, sprzedaje się w jatkach koszernych mięso przednie po zł. 1,80, a tylne po 0.90, podczas gdy w niekoszernych kosztuje przednie mięso około zł. 1.—, a tylne 1.40 do 1.50. Jest to ze strony rzeźników rytualnych wynikiem położenia przymusowego, nie mniej uderza to dotkliwie w rzeźników nierytualnych, gdyż powoduje ucieczkę ich klientów. To też obie strony dążyły do załatwienia tej sprawy przez kreowanie tanich jatek.

b) Tanie jatki, przewidziane w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o uboju, mogą być prowadzone w zarządzie miejskim na podstawie koncesji Urzędu Wojewódzkiego. Pertraktacje obu grup rzeźniczych szły w tym kierunku, by ustanowić trzy punkty sprzedaży mięsa tylnego i mięsa strefnionego, gdzie na warunkach obowiązujących tanie jatki sprzedawałoby się mięso po cenach nie wiele odbiegających od cen rynkowych. Rozmowy te nie doprowadziły do pozytywnych rezultatów. Ujemną stroną tanich jatek jest: 1) rozmieszczenie na peryferiach (żądanie grupy rzeźników nierytualnych), 2) krępujące przepisy, 3) prowadzenie w zarządzie miejskim, a więc wykluczenie inicjatywy prywatnej i obawa, że nie sprzeda się całej podaży, 4) możliwość zmniejszenia kontyngentu rzeźnego na II. kwartał, gdy władze zechcą stanąć na stanowisku, że kontyngent jest za wysoki, skoro pozostaje nadwyżka do sprzedaży w tanich jatkach.

c) Wywóz za granicę mięsa tylnego z uboju rytualnego również natrafia na trudności. Ustawa i rozporządzenie wykonawcze powiadają bowiem, że całość mięsa winna być sprzedana do bezpośredniej konsumcji w zakładzie koncesjonowanym, a za tym, w żadnym wypadku nie wolno mięsem tym handlować. W sprawie tej zwracano się kilkakrotnie do władz wojewódzkich i centralnych — narazie bez rezultatu.

Taka jest sytuacja w Krakowie, z małymi zmianami, taka sama w wszystkich większych ośrodkach miejskich. Próby trybowania mięsa nie wyszły nigdzie poza ramy małego, prawie, że laboratoryjnego eksperymentu, nie wpływając na całość obrazu. Jest nim: 1) niedobór podaży mięsa koszernego, 2) wysoka cena, 3) z konieczności dumpingowe ceny mięsa tylnego w jatkach rytualnych, i antagonizmy między rzeźnikami rytualnymi, a nierytualnymi, 4) zwinięcie wielu warsztatów pracy, 5) zwolnienie i bezrobocie części czeladzi, 6) znaczne zmniejszenie uboju bydła i cieląt w rzeźniach, dochodzące do 30 proc.

KOOPTACJA CZŁONKÓW KOMISJI Z POZA ZARZĄDU

Do Komisji szpitalnej z poza Zarządu zostali kooptowani:

Dr. Jakub Weinsberg, Dr. Natan Oberlaender, Dr. Jerzy Kanarek i Dr. Ignacy Glasner.

Do Komisji cmentarnej koopotowano: Dyr. Dr. Adolfa Deichesa, Dr. Zygfryda Schwarza, Adolfa Horna i Abrahama Lederbergera.

Do Komisji religijnej został koopotowany Lipman Bornstein.

Do Komisji opieki społecznej koopotowano: Dyr. Adolfa Lilienthala, Natana Fenigera, Efraima Teitelbauma.

Do Komisji prawno - administracyjnej koopotowano Dra Teodora Molknera.

KOMISJA DLA WYMIARU SKŁADKI GMINNEJ NA ROK 1937.

Dokonano wyboru Komisji dla wymiaru składki gminnej na r. 1937. Do Komisji tej kooptowani zostali z poza Zarządu Gminy wyznaniowej żydowskiej pp. Salo Langer, Wilhelm Heuberger, Maurycy Taubler, Eliasz Lednitzer, Jakub Leblowicz, Dyr. Dr. Adolf Deiches, Oskar Birnbach, Majer Lenkowicz, Dr. Henryk Schanzer, Baruch Löwenstein, Józef Süsser.

Posiedzenia tej komisji rozpoczną się w najbliższych dniach celem przedłożenia Zarządowi projektu listy składek Gminy na r. 1937.

PRACE NAD BUDŻETEM NA R. 1937.

Na pierwszym posiedzeniu Zarządu w dniu 27 grudnia 1936 uchwalono prowizorium budżetowe na czas od 1. I. do 28. II. 1937 w ramach budżetu na r. 1936. Uchwała ta została przez Urząd Wojewódzki zatwierdzona. — Obecnie są w toku prace nad budżetem na r. 1937, który ze względu na kończący się w dniu 28. II. 1937 prowizorium budżetowe winien być do tego czasu przez Zarząd Gminy ustalony i przez Władzę Nadzorczą zatwierdzony.

Posiedzenie budżetowe odbędzie się w najbliższych dniach.

ŚCIĄGANIE SKŁADKI GMINNEJ.

Natychmiast po objęciu urzędowania Zarząd wprowadził w dziale poboru składki gminnej zmianę w tym kierunku, że przed skierowaniem wniosku egzekucyjnego do Urzędu Skarbowego upomina się o zapłatę zaległości kartką korespondencyjną, nie powodującą żadnych kosztów. Nowość ta została przychylnie przyjęta przez ogół płatników składki gminnej.

—:O:—

Zarząd apeluje do członków Gminy by jaknajrychlej uiścili zaległe składki gminne.

GODZINY URZĘDOWE W BIURACH GMINY

Obecnie unormowano urzędowanie w Gminie. Poza godzinami przeznaczonymi dla urzędowania wewnętrznego, godziny dla stron ustalono od 9-tej do 14-tej.

DZIAŁ NIEOFICJALNY.

Pomoc zimowa

Akcja Pomocy Zimowej dla najbiedniejszej ludności żydowskiej w Krakowie odbiegła w bieżącym roku od szablonu lat ubiegłych. Podczas gdy w poprzednich latach niezależnie od Ogólnego Komitetu Pomocy Zimowej istniał i działał Żydowski Komitet Pomocy — to w tym roku na terenie Krakowa cała akcja dzięki obopólnemu porozumieniu koncentruje się wyłącznie w ramach Ogólnego Komitetu.

Obydwie strony na wspólnej konferencji doszły do zgodnej konkluzji, że ludność żydowska płacąc w ramach ogólnych stawek pewne sumy na pomoc zimową — ma prawo domagać się, ażeby Żyd - bezrobotny, traktowany był na równi z innymi. Wzięto przy tym pod uwagę, że zorganizowanie osobnego zimowego komitetu żydowskiego osłabiłoby ogólną akcję, przyczem ludność żydowska byłaby dwukrotnie obciążona zbieranymi funduszami, gdyż dawałaby pieniądze na jeden i na drugi cel.

W lokalu Krakowskiego Stow. Kupców obradowała konferencja ugrupowań i organizacji żydowskich przy udziale radnych żydowskich i prezydium Gminy żydowskiej. W wyniku konferencji postanowiono zgodnie zaapelować do ludności żydowskiej, ażeby w całej pełni popierała akcję Ogólnego Komitetu Pomocy Zimowej.

Zarówno Miejski jak i Wojewódzki Komitet zaprosił do współpracy szereg żydowskich działaczy społecznych, przez co został nawiązany kontakt. Konferencja ukonstytuowała się pod przewodnictwem Prez. Dra Rafała Landaua w charakterze stałego ciała doradczego, przy czym kierownictwo akcji objęli prezes Leopold Spira i radny Zygmunt Aleksandrowicz.

Samą akcję podzielono na 3 odcinki:

I. Pomoc dla bezrobotnych we formie deputatów żywnościowych miesięcznych;

II. Obiady dla najbiedniejszych i herbaciarnię;

III. Dożywianie dzieci.

I. Bezrobotni rejestrują się w lokalu, danym Komiteiowt do dyspozycji przez Gminę żydowską wraz z aparatem urzędniczym. Po zbadaniu w odnośnym komisariacie karty rejestracyjnej takową zatwierdza albo odrzuca komisja kwalifikacyjna w skład której

wchodzi z ramienia konferencji Dr. Bieberstein i jako zastępca p. Feniger, po czym w razie zatwierdzenia bezrobotny otrzymuje adres sklepu, gdzie wydaje mu się przydzielony prowiant. Ilość otrzymywanych artykułów żywnościowych zależną jest od liczby członków rodziny, gdyż stawki obliczane są inaczej dla samotnych, a inaczej dla rodzin 2, 3, 4, 5, a nawet 6 osobowych.

Wartość deputatu wynosi od 20 — 45 zł. Zarejestrowanych do tej pory bezrobotnych jest przeszło 1000, z których 300 znajduje się w badaniu, 200 w załatwianiu komisji kwalifikacyjnej, 500 rodzin otrzymuje już deputaty. Przeciętnie jedna rodzina składa się z 4 osób tak, że z akcji deputatowej korzysta około 2.000 osób.

II. Kuchnia obiadowa wydaje obecnie do 250 obiadów dziennie. Obiad składa się z zupy, mięsa i jarzyny. Komisja pod przewodnictwem Dyr. Spiry uznała, że obiady są dobre i pożywne.

Ze strony bezrobotnych nie wpłynęły żadne skargi czy zażalenia.

Mankament polegający na ciasnym lokalu kuchennym usunięto dzięki poparciu Gminy żydowskiej, która oddała do dyspozycji kuchni salę gimnastyczną i jednocześnie odrestaurowała kuchnię. Dzięki sprężystej akcji pp. Dr. Ignacostwa Schenkerów przy współpracy Pań Heublumowej, Inż. Freundlichowej i innych, które z braku miejsca nie wymieniamy, rozszerzono także akcję wydawania podwieczorków (herbata i chleb z marmoladą) dla 200 — 250 osób w Krakowie i 200 dzieci w Podgórzu.

Kuchnia przygotowuje uroczysty obiad i kolację Purimową dla tych najbiedniejszych.

III. Akcja dożywiania dzieci w szkole na ul. Miodowej obejmuje obecnie około 500 dzieci szkolnych najbiedniejszych, które otrzymują obiad. Dzięki wytężonej działalności Dyr. Adolfa Lilienthala i szeregu Pań pracujących z prawdziwym poświęceniem, dożywialnia ta funkcjonuje wzorowo.

Cały szereg punktów dożywiania najbiedniejszych dzieci z Dożywialnią Związku Kombatantów Żydowskich na czele prowadzi na odcinku dożywiania dzieci i opieki pozaszkolnej wzorowe placówki.

W sprawozdaniu niniejszym wymienić należy Dra Ludwika Schermanta inicjatora założenia herbaciarni oraz p. Salo Langera, i p. Hornową.

Rozbudowa Szpitala Żydowskiego

Żydowska Gmina Wyznaniowa w Krakowie utrzymuje z własnych funduszów szpital żydowski, którego agendy rozrastają się z każdym rokiem, zapewniając tysiącom niezamożnych chorych, zarówno z Krakowa, jak coraz dalszych okolic Rzeczypospolitej opiekę i pomoc w chorobie.

Brak pomocy pieniężnej z innych źródeł publicznych i postępujące zubożenie gminy łącznie z wzmagającym się napływem niezamożnych pacjentów, czynią zagadnienie utrzymania szpitala żydowskiego coraz trudniejszym.

Społeczeństwo żydowskie Krakowa musiało w tej sytuacji drogą samopomocy starać się o zdobycie środków na zaspokojenie potrzeb własnego szpitalnictwa.

Z inicjatywy błp. Dra Jana Landaua, długoletniego dyrektora szpitala żydowskiego w Krakowie, powstało w tym celu „Towarzystwo Przyjaciół Szpitala żydowskiego", na którego czele, jako prezes stanął adwokat Dr. Natan Oberlaender. Towarzystwo to w krótkim czasie skupiło znaczną stosunkowo ilość członków i poczęło zbierać środki na cele szpitala.

Zainteresowanie szpitalem żydowskim, ogarniające coraz szersze warstwy społeczeństwa, doprowadziło — jak w wielu innych akcjach zbiorowych — do wielkiej akcji, której chcemy poświęcić garść uwag.

Mianowicie, okazało się, że obok kwestji pokrycia bieżących wydatków na utrzymanie szpitala, wyłania się znacznie większe i poważniejsze zagadnienie: Sprawa powiększenia szpitala.

Kompleks szpitala — jak wiadomo — składa się z dwóch typów zabudowań, mianowicie głównego, murowanego gmachu szpitalnego i szeregu baraków drewnianych.

Budynki te znajdują się w stanie nie nadającym się do dalszego normalnego użytkowania i wymagają bezwzględnie gruntownej przebudowy.

Główny budynek szpitalny powstał przed 70-ciu laty i nie odpowiada w obecnym stanie wymogom nowoczesnego szpitalnictwa. Ciasnota pomieszczeń, brak instalacji sanitarnych, zaniedbania od dziesiątków lat złożyły się na całość czyniącą kwestję gruntownego remontu i modernizacji w prawdziwym tego słowa znaczeniu palącą.

Dobudowany przed pewnym czasem trakt mansardowy przerobiony z kondygnacji strychowej również nie spełnił swego przeznaczenia. Utrudniony dostęp schodami strychowymi, brak powietrza w ubikacjach o skośnym dachu, nieznośna spiekota w lecie itp. — to wszystko wymaga gruntownej naprawy.

Katastrofalnie przedstawia się sprawa drewnianych baraków. Pochodzą one z okresów wielkiej wojny, kiedy wystawione zostały, jako pawilony zakaźne w charakterze budowli prowizorycznych. Baraki te po okresie używania przez 20 lat przedstawiają się, jako rudery, trudne do utrzymania nawet w stanie prymitywnej czystości. W tych barakach pozbawionych najkonieczniejszych urządzeń sanitarnych i hygjenicznych, mieszczą się w najgorszych warunkach chorzy, a jasnym jest, że praca lekarzy szpitalnych odbywa się w warunkach urągających wszelkim pojęciom o nowoczesnym lecznictwie.

Z kół lekarzy szpitalnych, a w szczególności od lekarzy Drów Lindenfelda, Spiry, Schwarzbarta, Rosenhaucha i Epsteina, wyszła inicjatywa wielkiej akcji, mającej na celu zarówno remont starego budynku szpitalnego, jak i wystawienie nowego pawilonu murowanego na pomieszczenie oddziałów tzw. „barakowych", oraz łóżek „mansardowych". Pod głębokim wrażeniem relacji fachowych, złożonych przez grupę lekarzy, nastąpiło pod egidą Towarzystwa Przyjaciół Szpitala zawiązanie Komitetu Rozbudowy Szpitala żydowskiego, do którego zgłosiło akces kilkuset najpoważniejszych obywateli miasta ze wszystkich warstw ludności żydowskiej.

Na czele Komitetu stanęli Dr. Natan Oberlaender, jako prezes, Dr. Arnold Ehrenpreis, jako wiceprezes i Maks Lauterbach, jako prezes komisji finansowej. Rozdzielono prace między komisje: finansową, budowlaną, propagandową, oraz materiałową. Komisje te ukonstytuowały się jako ciało autonomiczne, a na czele stanęli: Dr. Rudolf Beres, jako prezes komisji propagandowej, Dr. Inż. Józef Taub, jako prezes komisji budowlanej i Ignacy Ehrenpreis, jako prezes komisji materiałów budowlanych, z tym, że prezes Komitetu Rozbudowy, adwokat Dr. Natan Oberlaender jest zarazem z urzędu prezesem każdej komisji. W skład tych komisji weszli najpoważniejsi obywatele miasta.

Z wielką energią i nie słabnącym zapałem przystąpiono do akcji zbiórkowej, która już w pierwszych kilku tygodniach dowiodła, że społeczność żydowska Krakowa w sprawach opieki nad biednymi chorymi, nie da się w ofiarności prześcignąć niemal żadnemu innemu miastu w Polsce. — Wystarczy wskazać, że zdeklarowane ofiary sięgają już kwoty 170.000 zł., a bardzo wielu ofiarodawców nie czekając odwiedzin delegatów Komitetu, samorzutnie przyczynia się do powiększenia funduszów Komitetu, który ma jeszcze bardzo wiele pracy przed sobą. — Obok tej ofiarności społecznej staje godnie wielkoduszność fundatorów prywatnych. Rodzina Wasserbergerów zdeklarowała Gminie żydowskiej kwotę zł. 115.000, na wystawienie nowego pawilonu ambulatoryjnego im. błp. Amalii Wasserbergerowej. Prócz tego rodzina Wasserbergów zdeklarowała na rzecz Komitetu Rozbudowy kwotę zł. 20.000.

Jest rzeczą niezmiernie pocieszającą, że zbiorowość żydowska na rosnący nacisk zewnątrz umie odpowiedzieć wspaniałym wysiłkiem samopomocy społecznej, doniosłym nie tylko pod kątem widzenia opieki nad chorymi, ale w równej mierze dla kształcenia młodego pokolenia lekarzy żydowskich, coraz częściej pozbawianych możności praktykowania w publicznych zakładach leczniczych.

Cel jednak nie jest jeszcze osiągnięty. Braki i zaniedbania dwóch niemal generacji wymagają wielkich nakładów, których dokonać musimy wyłącznie własnymi środkami.

Cała akcja prowadzona jest w porozumieniu z Gminą Żydowską. Podkreślić należy, że ze szczególną życzliwością odnosi się do całej sprawy tutejsze Województwo, które przez usta wicewojewody Dra P. Małaszyńskiego wyraziło wobec interweniujących w tej sprawie Dra N. Oberlaendera i Dyr. Leopolda Spiry uznanie dla dotychczasowej akcji i jej postępu, uznając ją nietylko za akcję żydowską, ale i za akcję społeczną oraz krajową. Wicewojewoda Dr. Małaszyński oświadczył, że zamelduje o tem nieobecnemu wówczas w Krakowie p. Wojewodzie Gnoińskiemu i spodziewa się, że Pan Wojewoda również do tej sprawy przychylnie się odniesie.

Komitet Rozbudowy Szpitala zwraca się do wszystkich Żydów o wzięcie aktywnego udziału w akcji szpitalnej, oraz żywi nadzieję, że każdy przyczyni się w miarę sił i środków do osiągnięcia zamierzeń Komitetu.

Zapisujcie się na członków Tow. Przyjaciół Szpitala Żyd. w Krakowie

Od 1934 r. istnieje i rozwija intenzywną działalność Towarzystwo Przyjaciół Szpitala Żydowskiego w Krakowie. Towarzystwo działa zupełnie odrębnie od Komitetu Rozbudowy Szpitala. Celem Towarzystwa jest dokupywanie inwentarza, konserwacja budynków itp. Obowiązkiem każdego Żyda powinno być wpisanie się na liczbę członków tego pożytecznego Towarzystwa. Zapisy nowych członków przyjmuje skarbnik Towarzystwa dyr. Dr. A. Deiches, ul. J. Sarego 14.

Pamiętajcie o Pomocy Zimowej

Kalendarz świecenia świec

Data	Zamykanie sklepów	Zaświecenie świec	Czas modlitwy „Mincha"	Data	Świecenie świec czyli koniec soboty
19/II	4.38	4.50	5.15	20/II	6.08
25/II	„P U R I M"				
26/II	4.50	5.02	5.27	27/II	6.19
5/III	5.02	5.14	5.39	6/III	6.31
6/III	„Rosz Chodesz" Nów księżyca w piątek 5/III 9 minut na g. 1 w poł.				
12/III	5.13	5.25	5.50	13/III	6.41
19/III	5.24	5.36	6.01	20/III	6.51

Rabinat w Krakowie.

Wydawca: Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie. Redaktor odpowiedzialny: Dr. Adolf Deiches.
Drukarnia Józefa Fischera, Kraków Grodzka 62.

די קהלה צייטונג

ארגאן פון דער יודישער קהלה אין קראקא

ערשטער יארגאנג | י׳ אדר, תרצ״ז | נומער 1

פון דער רעדאקציע

זייט א לענגערע צייט האט זיך געפיהלט א מאנגעל אין א לעבעדיגערן קאנטאקט, צווישען דער קהלה פערוואלטונג און דער יודישער בעפעלקערונג.

די צייטווייליגע קהלה פרוואלטונג האט דאפאר בעשלאסען, דעם דאזיגען צושטאנד אבצוהעלפען, דורכ׳ן ארויסגעבען א אייגענע קהלה צייטונג.

דער צוועק פון דער דאזיגער צייטונג וועט זיין, אלזייטיג צו אינפארמירען די יודישע בעפעלקערונג וועגען אלעם, וואס עס קומט פאר אין דער קהלה, וועגען דעם וואס עס איז געטהון געווארען, און וואס עס ווערט געפלאנט צו טהון.

מיר האפען, דאס אונזער איניציאטיוו ארויסצוגעבען א אייגענעם ארגאן — אין וועלכען יעדער קהלה מיטגליד זאל געפונען די נויטיגע אמטליכע אינפארמאצעס וועגען די לויפענדע ענינים און קהלה פראבלעמען — וועט געפונען א סימפאטישען אפקלאנג אין אלע קרייזען פון דער אידישער געזעלשאפט אין קראקא.

צו דער יודישער בעפעלקערונג אין קראקא

(איינלייטונג)

די איצטיגע צייטווייליגע קהלה פערוואלטונג האט איבערגענומען די פערוואלטונג אין א זעהר פארן יודענטום שווערער צייט.

פון איין זייט דער הערשענדער ווירטשאפטליכער קריזים און פון דער אנדערער זייט דער וואקסענדער אנטיסעמיטיזם, האבען דערפיהרט די אידישע מאסען צו וואסאמאל גרעסערער ארימקייט, וועלכע מוזען אנקומען צו געזעלשאפטליכער שוין.

———

מיטן 1 יענער 1937 איז צו דער קראקאווער קהלה איינפערלייבט געווארען די ביז איצט זעלבסטשטענדיגע קהלה אין פאדגורזשע און אומגעבונג, וואו עס וואוינען מיינסטענס דער ארימסטער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אין איצטיגען מאמענט שטרענגט די פערוואלטונג אן אלע איהרע כחות, כדי אדורכצופיהרען איהרע גרויסע און ברענענדע אויפגאבען. די ארבייט אין איצטיגען מאמענט איז נאך מעהר בעשווערט געווארען, וואס צו דערזעלבער צייט — דעם 1 סטיציען ה. י. — איז אריין אין קראפט דאס שחיטהגעזעץ, צוליעב וועלכען די קהלה הכנסה האט געליטען א גרויסען פעדלוסט — ביילייפיג גערעכענט 100.000 זלאטים א יאהר.

———

די איצטיגע קהלה פערוואלטונג פיהרט אדורך א רעארגאניזאציע אין די וויכטיגסטע אבטיילונגען פון דער קהלה ווירטשאפט, בעזונדערס אין די אבטיילונגען: סאציאלע הילף, יודיש שפיטאל, קהלה עטאט, באד און מקוה און ביהק״ב.

גלייכצייטיג ווערען צוגעגרייט מאטעריאלען אדורכצופיהרען קהלה וואהלען.

די לאזונג פון דער איצטיגער קהלה פערוואלטונג איז, עקאנאמיש צו ווירטשאפטען און גלייכצייטיג אונבעדנגט צו העכערען די אויסגאבען אויף סאציאלע הילף.

די פערוואלטונג שטיצט זיך אין איהר ארבייט נאר אויף דער טובה פונם כלל, און בעהאנדעלט יעדע פראגע אזוי ווי עס דיקטירט דער יושר און גערעכטגקייט.

די פערוואלטונג וועט מוזען צוזאמענעהמען אלע כחות, כדי די אלע שווערע אויפגאבען אויסצופיהרען.

דערצו וועט נויטיג זיין די מיטהילף פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג, צו וועלכער מיר אפעלירען אונזערע אבזיכטען צו אונטערשטיצען, זייענדיג איבערצייגט, דאס נאר אזוי ארום וועט מעגליך זיין די ברענעדסטע פראגען צו לעזען.

בעריכט פון דער פערוואלטונגס־זיצונגען

די ערשטע זיצונג פון דער צייטווייליגער פערוואלטונג איז פארגעקומען דעם 27 גרודזיען 1936 אונטערן פארזיץ פון פרעזעס דר. רפאל לאנדוי.

דער פארזיצענדער האט פארגעלעזען די רעזיגנאציע־שריפט פון דר. לעאן פישלאוויץ, וועלכער מאטיווירט מיט זיין קראנקהייט, וועלכע דערלויבט איהם נישט זיך צו בעטייליגען אין דער קהלה ארבייט.

רעזיגנאציעס האבען אויך צוגעשיקט די הערן: ס. אלעקסאנדראוויץ, דר. דוד בולווא און דר. יצחק שווארצבארד.

די דאזיגע רעזיגנאציעס האט דער פערוואלטונגס־פארזיצענדער דער אויפזיכטסמאכט איבערגעגעבען.

פארן צוטרעטען צום טאג ארדנונג, האט וויצעפרעזעס סטעמפעל אין נאמען פון זיין גרופע אפגעגעבען א ערקלערונג דאס די ארטאדאקסיע בעטראכט די צאהל איהרע פערטרעטער אין דער צייטווייליגער פערוואלטונג פאר צו קליין, אין פערגלייך צו דער צאהל מאנדאטען אין דער פריהערדיגער פערוואלטונג, און אפעלירט דאס די ארטאדאקסישע פערטרעטער אין דער פערוואלטונג זאל נישט מאיאריזירט ווערן.

אין נאמען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פאדגורזע ערקלערט אינז. הענריק טויבמאן די גרייטקייט מיט דער נייער קהלה ערליך און אויפריכטיג מיטצוארבייטען. פערלאנגט אבער, אז די פאדגורזער יודען זאלען אין אלע קהלה ענינים גלייך בעהאנדעלט ווערען מיט די קראקאווער.

א לענגערע רעדע האט געהאלטען וויצעפרעזעס דר. שערמאנט, וועלכער האט אין ערשטער רייהע אנגעוויזען אויף די גרויסע אויפגאבען, וועלכע ווארטען אויף דער איצטיגער קהלה פערוואלטונג, ווען מיר וועלען נעהמען אין בעטראכט די וואס אמאל גרעסערע פעראָרימונג פון דער יודישער בעפעלקערונג.

א חוץ די אונטערשטיצונגען פאר דער ארימער יודישער בעפעלקערונג, מוז די פערוואלטונג און די גאנצע יודישע געזעלשאפט זארגען פאר דעם יודישען שפיטאל.

צוליב דעם — מיינט דר. שערמאנט — דארף נישט וועלכע ס,איז פראגע בעטראכט ווערען פון פארטייאישען שטאנדפונקט. דעצידירען דארף נאר שטענדיג דער טובת הכלל און נאר דאס דארף מען שטענדיג האבען פארן אויג, צוליעב וועלכען דער רעדנער רופט אלע פערוואלטונגס־מיטגלידער צו א הארמאנישער און אנשטרענגענדער צוזאמענארבייט.

די ראטמענער גאלדשמיד, שפירא און גייצהאלס רופען אויך צו ערליכער און אויפריכטגער צוזאמענארבייט.

בעריכט פון דער אבטיילונג פון געזעלשאפטליכען שוץ

די סאציאלע הילף ביי דער קראקאווער קהלה איז ביז היינט בעשטאנען אין קליינע געלד אונטערשטיצונגען, וועלכע זענען געווארען פערטיילט יעדען הודש צו פערשיעדענע קאטעגאריען ארימע יודען.

נאכן איינפערלייבען די פאדגורזער קהלה צו דער קראקאווער האט זיך די צאהל ארימע, זוכענדע שטיצע ביי דער סאצאלער הילף קאמיסיע, בעדייטענד פערגרעסערט און האלט כסדר אין איין וואקסען.

די נייע לייטונג פון דער סאציאלער הילף קאמסיע האט איינגעזעהען, אז דער דאזיגער פערטיילונגס סיסטעם דארף אינבעדינגט רעארגאניזירט ווערען און צו דעם צוועק אויסגעארבייט פאלגענדען פלאן, וועלכער וועט אין דער קאמיסיע אדורכדיסקוטירט ווערען.

אלע וואס ווילען געניסען פון דער סאציאלער הילף ביי דער קראקאווער קהלה, דארפען פערטיילט ווערען אין 3 קאטעגאריעס.

1־טער קאטעגאריע דארפען פעררעכענט ווערען ארונטערגעקומענע מענשען, וועלכע האבען נאך דאס בושה געפיהל נישט פערלוירען, און נויטיגען זיך אין מאטעריעלע אונטערשטיצונג. אזעלכע מענשען דארפען גאנץ אנדערש בעהאנדעלט ווערען. ביי זיי דארף אנגעווענדט ווערען דער פרינציפ פון „צייטווייליגע נויט”.

2־טע קאטעגאריע, דאס זענען מענשען, וועלכע האבען זייערע עגזיסטענצען אינגאנצען פערלוירען, צוליעב פערשיעדענע אומשטענדען געווארען פרנסה־לאז און אריינגעפאלען אין א שטאבילען עלענד. דא דארף אנגעווענדט ווערען דער פרינציפ פון „שטענדיגע נויט’,.

3־טע קאטעגאריע, דאס זענען דורכרייזענדע און בערופס־בעטלער, וועלכע געהערען צו די שטענדיגע בעזוכער אין קהלה־קארידאר.

דא דארף דער צוגאנג זיין א גאנץ אנדערער, ווי ביי די אויבען אויסגערעכענטע קאטעגאריען.

דאס אלעס איז אבער אפהענגיג אין ערשטער רייהע פון די פינאנסיעלע מיטעל, וועלכע וועלען דער סאציאלער הילף־קאמיסיע שטעהען צו פערפיגונג, נאטירליך אויף וויפיעל די יודישע בעפעלקערונג וועט געדענקען דעם קהלה שטייער רעגעלמעסיג איינצוצאהלען.

* * *

די סאציאלע הילף קאמיסיע האט אדורכגעפיהרט א אינטענזיווע קוילען אקציע.

עס איז איהר געלונגען צונויף צו זאמלען צווישען די יודישע בירגער א סומע, וועלכע האט דערמעגליכט איינצוקויפען 30 וואגאן קוילען, וועלכע ווערען איצט פערטיילט דורך א שפעציעל געשאפענע בירגער קאמיסיע. דאס יודישע ווינטער הילף קאמיטע האט רעיעסטרירט א גרעסערע צאהל פערזאנען, וועלכע קענען געניסען פון דער ווינטער־הילף אין דער פארם פון לעבענסמיטעל דעפוטאטען און קוילען.

גלייכצייטיג האט דער קאמיטעט איינגעארדנעט אין דער קהלה געביידע א פראוויזארישע קיכע, וואו עס ווערען פאר די ארימסטע און ארבייטסלאזע טעגליך ארויסגעגעבען 200 מיטאגען, האלט אויס א טיי־האלע, וואו עס ווערט געטיילט אומזיסט טיי. מיט ברויט.

וויצעפרעזעס סטעמפעל האט פארגעשטעלט די בעדייטונג פון שחיטה געזעץ און איהר נעגאטיווע קאנסעקווענץ פאר דער יודישער בעפעלקערונג.

שלעכט וועלען אויך זיין די פאלגען פון געזעץ פאר די קהלה פינאנסען, צוליעב דעם בעדייטענד פערקלענערטען קאנסום פון כשר פלייש.

ראטמאן ר' דוד לאנדוי פראפאנירט, די קהלה זאל איינריכטען א פערקויף שטעלע פון כשר פלייש צו ביליגע פרייזען פאר דער ארימער יודישער בעפעלקערונג.

וועגען דעם בודזשעט־פראוויזאריום פון 1 יענער ביז צום28 פעבער האט ר. דר. פריינדליך אין נאמען פון זיין גרופע אפגעגעבען פאלגענדע ערקלערונג:

טראָץ געוויסע בעוואָרעניִשען געגען דעם פּראָיעקט פון בודזשעט און כאָטש ער וועט פערלאַנגען צו רעדוצירען דעם בודזשעט פאַרן יאָהר 1937, נאָר מיט ריקזיכט אויף דעם עלענד וואָס עס הערשט אויף דער יודישער גאַס און אַזוי ווי אָהן אַ בודזשעט קען מען נישט ווירטשאַפטען, וועט ער שטימען פאַרן בודזשעט פּראָוויזאָריום. ראַטמאַן אינזש. טויבמאַן שטעלט אַ אַנטראַג, וועלכער ווערט אויך אונטערשטיצט דורכן וויצעפּרעזעס דר. שערמאַנט און ראַטמאַן ש. שפּירא, צו בע־שטימען 2000 זל. אויף אויסצוקויפען האַנדעלס - פּאַטענטען פאַר קליינע סוחרים און האַנדווערקער. גלייכצייטיג איז בע־שלאָסען געוואָרען 1000 זל. אויף שכר למוד פאַר אָרימע יודי־שע אַקאַדעמיקער.

* * *

אויף דער צווייטער פּערוואַלטונגס - זיצונג, וועלכע איז פאָרגעקומען דעם 6 יענער 1937, האָט וויצעפּרעזעס סטעמ־פּעל פאַרן טאָג אָרדנונג געווידמעט אַ וואַרימען נאַכרוף דעם פערשטאָרבענעם לאַנגיעריגען און פערדינסטפולען דירעקטאָר פון יודישען שפּיטאָל דר. יאַן לאַנדוי. די אַנוועזענדע האָבען אָבגעגעבען כבוד זיין אַנדענקען דורך אויפשטעהען.

נאָכן צוטרעטען צום טאָג אָרדנונג האָבען זיך קאָנסטי־טואירט פאָלגענדע קאָמיסיעס: פינאַנס און בודזשעט קאָמי־סיע, פּרעז. דר. רפאל לאַנדוי — פּאָרזיצענדער, דר. לודוויק פריינדליך — פערטרעטער. ביהק״ב קאָמיסיע: דר. לודוויק שערמאַנט — פּאָרזיצענדער, וויצעפּרעזעס סטעמפּעל — פער־טרעטער.

רעליגיאָנס - קאָמיסיע: פאָרזיצענדער — דר. רפאל לאַנ־דוי, ראַט דוד לאַנדוי — פערטרעטער, ראַט אַלטער קורצמאַן — פערטרעטער.

וועהרענד די בעראַטונגען האָט זיך ענטוויקעלט אַ לעב־האַפטע דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האָבען זיך בעטייליגט די ה״ה: ש. שפּירא, ביבערשטיין, גאָלדשמיעד און אַנדערע.

פאָרזיצענדער פון דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף, איז אויסגעוועהלט געוואָרען פּרעז. דר. רפאל לאַנדוי, פּער־טרעטער — ראַטמאַן עקיבא בוכנער און ראַט דוד לאַנדוי.

פאָרזיצענדער פון דער שפּיטאָל-קאָמיסיע — פּרעזעס דר. רפאל לאַנדוי, וויצעפּרעזעס — דר. שערמאַנט און וויצע־פּרעזעס פ. סטעמפּעל — פערטרעטער.

אַדמיניסטראַציע - קאָמיסיע: פאָרזיצענדער — וויצע־פּרעזעס דר. שערמאַנט, ראַט דר. מיכאל גרינשפּאַן — פער־טרעטער.

רעוויזיאָנס - קאָמיסיע: אינזש. טויבמאַן — פּאָרזיצ.

וועהרענד די בעראַטונגען זענען אַרומגערעדט געוואָרען פערשידענע אַקטועלע ענינים. ראַטמאַן אינזש. בוכנער האָט בעריהרט די בעטלעריי אין שפּעציעל די מיאוסע בעטלעריי ביים ביהק״ב. די זאַך איז איבערגעגעבען געוואָרען דער בית הקברות - קאָמיסיע.

די פערלענגערטע קהלה שטייערן

גלייך נאָכן איבערנעהמען די קהלה, דורך דער צייטוויי־ליגער קהלה פערוואַלטונג, איז אין דער שטייער אָבטיילונג איינגעפיהרט געוואָרען אַ וויכטיג נייעס; פאַרן איבערגעבען יעדען עגזעקוציאָנס אַנטראַג אין שטייער אַמט, ווערט אַרויס־געשיקט אַ מאַהנונג דורך אַ פּאָסטקאַרטע, וועלכעס איז פאַר די שטייער צאָהלער מיט קיין שפּעזען נישט פערבונדען.

די דאָזיגע ענדערונג איז דורך אַלע שטייער צאָהלער מיט צופריעדענהייט אויפגענומען געוואָרען.

די אַרבייט איבערן קהלה בודזשעט פאַרן יאָהר 1937

אויף דער ערשטער פערוואַלטונגס - זיצונג פון 72 גרו־דזיען 1936 איז בעשלאָסען געוואָרען אַ בודזשעט פּראָוויזאָ־ריום אויף 2 חדשים פון 1 סטיציען ביז צום 28 לוטי 1937 אין די ראַהמען פון בודזשעט יאָהר 1936. דער דאָזיגער בע־שלוס איז דורך דער וואָיעוואָדסטווע בעשטעטיגט געוואָרען.

איצט ווערט געאַרבייט איבערן בודזשעט פאַרן יאָהר 1937, וועלכער וועט — צוליעב דעם וואָס דער בודזשעט פּראָ־וויזאָריום ענדיגט זיך דעם 28 לוטי — ביז צו דער אָנגעגע־בענער צייט מוזען דורך דער פערוואַלטונג פעסטגעשטעלט ווערען און דורך דער אויפזיכטס מאַכט בעשטעטיגט זיין.

די בודזשעט זיצונגען וועלען פאָרקומען שוין אין די נעכ־סטע טעג.

אויפרוף פון ראַבינאַט

עס איז לעצטענס פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אַ געוויי־סער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג קאָנסומירט ליידער דאָס אונטערטייל פלייש, וואָס ווערט פערקויפט אין די יודי־שע יאַטקעס אַלס טרפה, אין דער מיינונג, אַז דאָס פלייש איז נישט טרפה, נאָר דורך מאַנכע רבנים אַנערקענט אַלס נישט כשר און ווערען אַזוי אַרום אַריינגעפיהרט אין אַ טעות און ווערען נכשל דאָדורך באיסורים וכיא חלב, גיד הנשה און אויך נבלה וטרפה.

דאָס ראַבינאַט געפינט זיך דאָהער פערפּליכטעט אויפ־מערקזאַם צו מאַכען, אַז דאָס פלייש פון אונטערטייל איז מן התורה אַסור פּונקט אַזוי ווי חזיר און אַנדערע מאכלות אסורות, און איז דעריבער מזהיר באזהרה חמורה זיך צו היטען פון עסען דאָס פלייש אין נישט צו פערטרעפ'ענען זיך.

יעצט אין דער צייט, ווען דער כלל ישראל איז אין אַזאַ שווערע לאַגע, איז זיכער נעוויניִשען מען זאָל חוזר בתשובה זיין און אַפילו דער וואָס האָט ביז יעצט געגעסען נישט כשר פלייש, זאָל פון היינט אָב אויף זיך נעהמען נור כשר פלייש צו געניסען. אין זכות וואָס מיר וועלען זיך אָבהיטען פון מאכלות אסורות וועלען מיר זוכה זיין צו ישועות.

קראָקאָ, בחודש אדר תרצ״ז.

בי דינא רבא דפה.

דאַטום	פּרשת השבוע	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	זמאַן פון שבת ציינאַכטס
19/II	תצוה	4.38	4.50	5.15	20/II	6·08
25/II	פּ ו ר י ם					
26/II	תשא	4.50	5.02	5.27	27/II	6·19
5/III	ויקהל	5.02	5.14	5.39	6/III	6.31
6/III	שבת ראש חודש מולד פרייטאָג ביינאַכט 9 מינוט 10 חלקים אויף 1					
12/III	ויקרא	5.13	5.25	5.50	13/III	'6.41
19/III	צו שבת הגדול	5.24	5.36	6.01	20/III	6.51

ב״ד דינא רבא דפה.